

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پي

زمان: پنجشنبه ۱ اسفند ۱۳۹۲

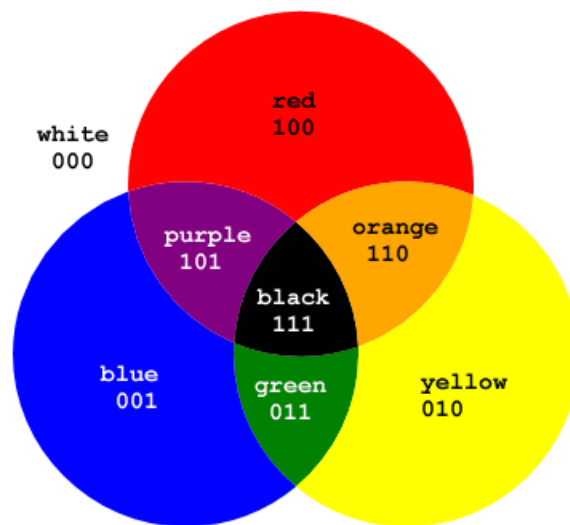
عنوان: جایگاه رنگ در هنر و معماری

سخنرانان و اعضای پنل: آقای دکتر سیمون آیوازیان، آقای شهريار سيروس، آقای دکتر محمدمهدی محمودی،

آقای مهندس پرويز طلايي و آقای مهندس داود خطیبي تبار

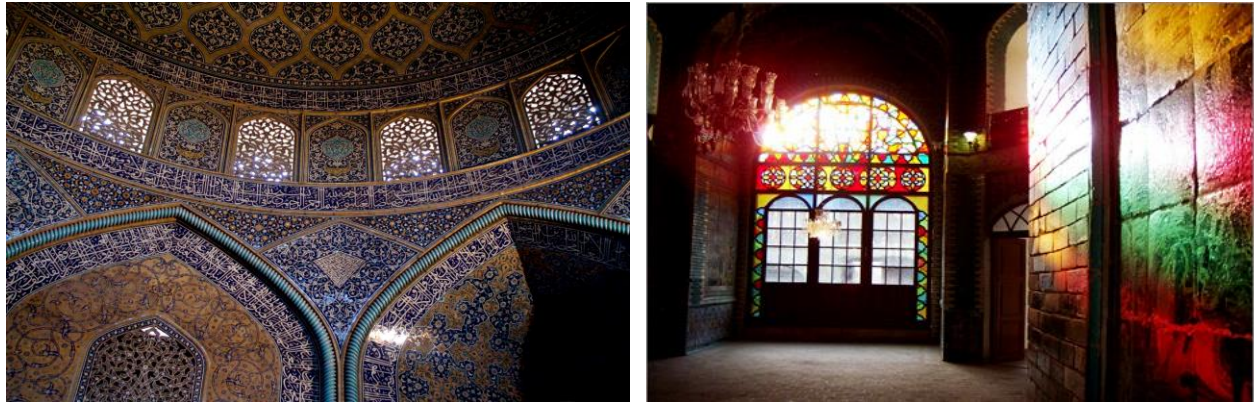
چکیده‌ای از سخنرانی‌ها به شرح زیر می‌باشد.

سخنران اول آقای دکتر سیمون آیوازیان، وی مطالب خود با موضوع رنگ در هنر و معماری را به شرح زیر عنوان نمود. اصولاً رنگ یکی از عناصر تشکیل دهنده هنرهای تجسمی می باشد و در نقاشی، گرافیک و هنرهای تصویری از تاثیر بسزایی برخوردار است. رنگ از تجزیه نور سفید به وجود می آید، با عبور نور سفید از منشور هفت رنگ خواهیم داشت. از نظر اصول هنرهای تجسمی، سه رنگ قرمز و آبی و زرد داریم و بقیه رنگ ها مکمل و یا ترکیبی می باشند.

همچنین رنگ یکی از ابزارهای بیان است. در طول زمان در فرهنگ ها و ممالک مختلف و نیز به لحاظ جغرافیایی، رنگ اشکال مختلفی به خود می گیرد. رنگ در معماری بیشتر در فضای داخلی مطرح می شود. در بررسی دقیقتر این موضوع با مسائلی چون مصالح، فضاهای تشکیل دهنده و تفکیک ابعاد رو به رو خواهیم بود. رنگ در معماری عملکردهای مختلفی از جمله تاکید بر ورودی ها و نشان دادن شالوده ساختمان را داراست. از طرفی عوامل روانشناسانه نیز در مبحث رنگ مطرح می شوند و نیز اهداف انسان در مسائل کالبدی و فرهنگی را مشخص می کند. مواردی چون خصوصیات فیزیولوژیکی رنگ، اثر روانی رنگ، خصوصیات اقلیمی و جغرافیایی و همچنین تکنولوژی و مصالح، در استفاده از رنگ باید مد نظر قرار گیرند.

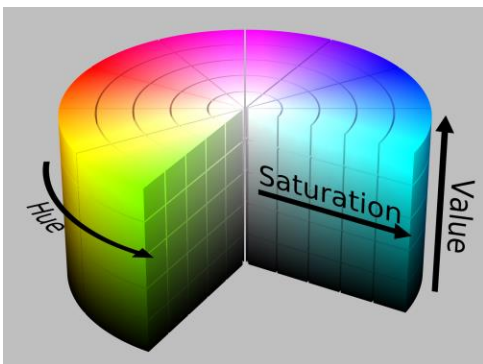
دکتر آیوازیان در ادامه به ترکیب و کمپوزسیون رنگ در فضا و نیز تاثیر نور بر رنگ و اهمیت آن در معماری داخلی پرداخت، تابش مستقیم نور اولین بار توسط لئوناردو داوینچی مطرح شد و بعد از آن کوپلر، ستاره شناس دانمارکی با مطرح نمودن بحث منومتری نور (اندازه گیری شدت نور) قوانینی برای اشاعه مستقیم نور ایجاد نمود.

از آنجایی که نورها با حرارت پایین هیچ وقت واقعیت رنگ را در فضا نشان نمی دهند، استفاده از نور و ارزشهای آن در معماری باید با آگاهی کامل صورت پذیرد. چنانکه لوکوربوزیه می گوید معماری یعنی خودنمایی احجام در درخشش نور.

سخنران دوم آقای شهریار سیروس، به دلیل اهمیت زیبایی و جنبه دکوراتیو رنگ برای انسان ها غالباً انتخاب های زیبایی شناسانه آنها در زندگی بر اساس و مبتنی بر رنگ است. حال آنکه رنگ به لحاظ جامعه شناسی و نیز روانشناسی از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. در جوامع مختلف رنگ جنبه سمبلیک یافته به گونه ای که رنگ مراسم مختلف در جوامع گوناگون متفاوت می باشد، همچنان که رنگ عذاداری در ایران سیاه و در هند نارنجی است که این تعریف جامعه شناسانه رنگ است. در تعریف روانشناسانه رنگ می توان مثال سقف قرمز که حس ریزش را القا می کند و سقف آبی رنگ که حس آرامش را القا می کند اشاره کرد.

جنبه های گوناگون رنگ:

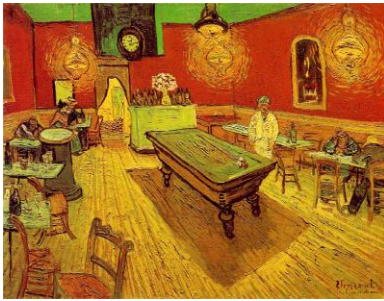

- زیبا شناسانه ، تزئینی
- جامعه شناسانه
- روان شناسانه
- پزشکی
- نورپردازی
- فیزیک رنگ
- شیمی رنگ
- رنگ و حکمت باستانی (رنگ ها و فرهنگ ها)
- رنگ در اندیشه دینی
- ترکیب رنگ
- ترکیب بندی رنگ
- ”رنگ – ماده“ ها و خواص هر یک
- رنگ در دو بعد و سه بعد

- رنگ و اتمسفر

انواع کاربرد رنگ:

- رنگ قرار دادی (آسمان آبی است)
- رنگ موضعی (ابر گاهی بنفش، گاهی زرد کره ای، گاهی نارنجی و ... و به ندرت سفید است).
- رنگ بیانی (Expressive) (با هدف تاثیرگذاری شدید عاطفی ابر سیاه و آسمان قرمز می شود)

آقای سیروس در ادامه به خلوص رنگ و روش های کمپوزیسیون رنگ شامل هارمونیک و کنتراستیک پرداخت و افزود در چرخه رنگ فقط رنگ قرمز نارنجی، گرم و رنگ آبی، سرد است. گرمی و سردی بقیه رنگ ها نسبت به یکدیگر مشخص می شود. به عنوان مثال بنفش نسبت به آبی گرم ولی نسبت به زرد سرد است.

انواع کنتراست (تباین):

- فام
- گرم و سرد
- تیره و روشن
- مکمل
- وسعت
- همزمان

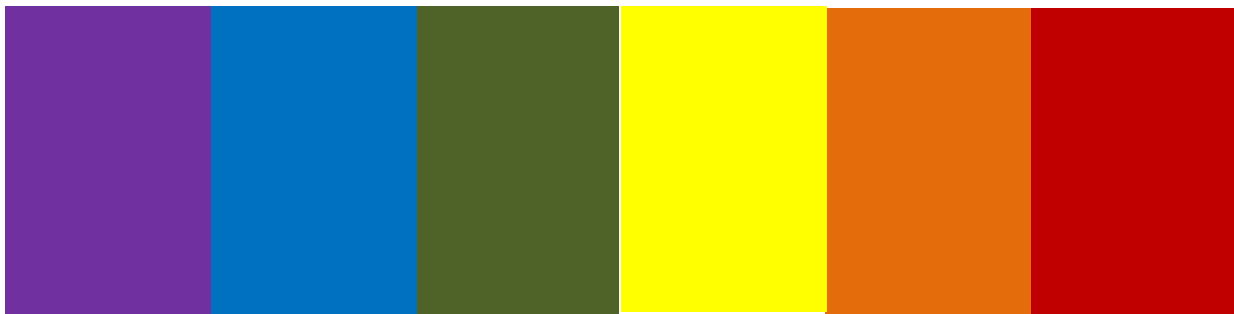

وی در پایان سخنرانی خود با استناد بر کتاب هفت پیکر نظامی به بررسی رنگ در فرهنگ ایرانی پرداخت.

رنگ در فرهنگ ایرانی:

- شنبه، سیاه (سیاوش)، زحل، آب حیات، رنگ وحدت، سرب، هند
- یکشنبه، زرد (طلایی)، خورشید، مهر، رنگ پیمان، طلا، بیزانس
- دوشنبه، سبز، ماه، تولد دوباره، رنگ بهشت، زمرد، خوارزم
- سه شنبه، سرخ (خون) بهرام و مریخ، رنگ قلب، آهن، صغلابی (روس)
- چهارشنبه، فیروزه ای، عطارد، سودا، رنگ تجارت، فیروزه، مغرب
- پنج شنبه، قهوه ای، مشتری، رنگ سعادت، چین
- جمعه، سفید، ناهید، زهره، پاک، رنگ هنر، ایران

سخنران سوم آقای دکتر محمدمهدی محمودی، وی در ابتدا به رنگ ها، خصوصیات و اثرات آنها بر روی انسان ها پرداخت. همان طور رنگ ها خلق و خو و احساسات افراد را دچار نوسان می کنند، این توانایی را دارند که بر افزایش یا کاهش اشتها نیز تأثیر بگذارند. به طوری که ترکیب و استفاده از ظروف و وعده های غذایی با رنگ های متنوع، در میزان غذای مصرفی افراد موثر است.

رنگ قرمز (700 nm تا 630 nm) : رنگی شدیداً تهییج کننده است (زیرا تداعی کننده خون و آتش است). این رنگ سوخت و ساز بدن را بالا می برد، سرعت تنفس را افزایش می دهد، فشار خون را زیاد می کند و قابلیت دید بسیار بالایی دارد (به دلیل تجربیات منفی مربوط به آن باعث جلب توجه می شود). رنگ قرمز سطوح و تصاویر را به طرف پیش زمینه می آورد.

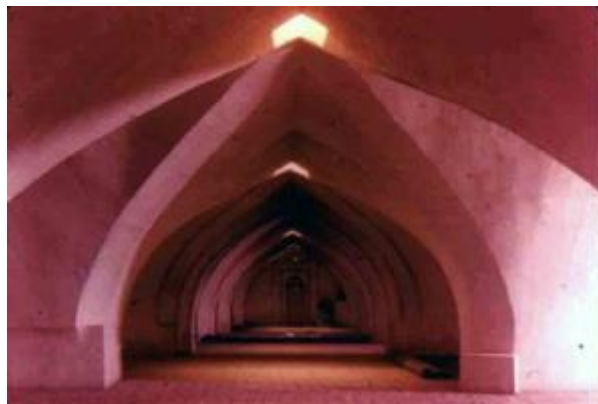
رنگ آبی (490 nm تا 450 nm) : رنگ آسمان و دریاست. این رنگ اغلب تداعی کننده عمق و پایداری است. رنگ آبی برای ذهن و بدن سودمند است. سوخت و ساز بدن را کند می کند و به وجود آورنده حس آرامش است. تجربه ای ما از آب اصولاً مثبت است (رفع تشنگی، کمک به رشد گیاهان، خنکی، تمیزی و احساس نرمی و ملایمت). نیلی یا آبی تیره تداعی کننده دانش، قدرت، کمال و قاطعیت است.

رنگ زرد (590 nm تا 560 nm) : رنگ آفتاب است. این رنگ اثری گرما بخش و نیروزا دارد. به کارگیری بیش از اندازه ای رنگ زرد، می تواند موجب آشفتگی شود و برای برجسته کردن و جلوه بخشیدن بسیار مؤثر است. زرد یک رنگ ناپایدار است. زرد باز (روشن) گرایش به محو شدن در سفیدی دارد. بنابراین برای مشخص بودن معمولاً به یک رنگ تیره نیاز دارد.

رنگ نارنجی (630 nm تا 590 nm) : انرژی قرمز و شادی زرد را در خود دارد. در نظر انسان نارنجی یادآور زبانه ای آتش است، بنابراین احساسی از گرما پدید می آورد. این رنگ به عنوان رنگ هشدار به کار برده می شود (تداعی کننده آتش). رنگ نارنجی میزان اکسیژن مغز را بالا برده و باعث تحریک فعالیت های ذهنی می شود. رنگ نارنجی را می توان برای تأکید بر عناصر مهم طرح به کار گرفت. البته به دلیل کاربرد هشدار دهنده ای این رنگ، چنین کاری ممکن است اثر معکوس داشته باشد.

رنگ سبز (۵۶۰nm تا ۴۹۰) : رنگ طبیعت است. آرام‌بخش‌ترین رنگ برای چشم انسان است و می‌تواند باعث بهبود بینایی گردد. چشم بشر بیشترین حساسیت را در محدوده‌ی رنگ سبز-زرد (۵۵۰nm) دارد.

رنگ بنفش (۴۵۰nm تا ۴۰۰) : پایداری آبی و انرژی قرمز را در خود ترکیب کرده است. بنفش تداعی‌کننده‌ی خرد و دانش، بزرگی و شکوه، استقلال، خلاقیت، راز و جادو است. تقریباً ۷۵ درصد افراد در سنین پایین‌تر از نوجوانی رنگ بنفش را به همه‌ی رنگ‌ها ترجیح می‌دهند.

مفاهیم نور: نور گستره طول موجی وسیعی دارد. ناحیه نور مرئی از حدود ۴۰۰ نانومتر (آبی) تا ۷۰۰ نانومتر (قرمز) است که در وسط آن طول موج ۵۵۵ نانومتر (نور زرد) که چشم انسان بیشترین حساسیت را نسبت به آن دارد یک ناحیه پیوسته که ناحیه مرئی را در بر می‌گیرد و تا فروسرخ دور گسترش می‌یابد.

(تابش فروسرخ یا به عبارتی «اشعه مادون قرمز» در علم فیزیک به قسمی از طیف امواج الکترومغناطیسی گفته می‌شود که طول موج آن‌ها بلندتر از دامنه نور مرئی و کوتاه‌تر از دامنه امواج رادیویی باشند).

خواص نور و نحوه تولید سرعت نور در محیط‌های مختلف متفاوت است که بیشترین آن در خلاء و یا بطور تقریبی در هوا است در داخل ماده به پارامترهای متفاوتی بر حسب حالت و خواص الکترومغناطیسی ماده وابسته است.

آلودگی های نوری و اثرات آن: با گسترش روزافزون توسعه، اثرات فعالیت‌های انسان بر روی محیط بارزتر و در حال ایجاد تخریب شدیدی است. انسان همواره مشتاق رویت اجرام آسمانی و رصد آسمان بوده است. یکی از مهمترین مشکلاتی که در دهه های اخیر در رصد آسمان رخ داده است، آلودگی نوری است.

آلودگی نوری به نورهای مصنوعی که در زمان یا مکان نامناسب از استاندارد خود خارج شده و با کیفیت نامطلوب محیط زیست و آسمان شب را آزاردهنده و آلوده می سازد، اطلاق می شود. آلودگی نوری را می توان انتشار پرتو و تشعشع پرتوزا در محیط دانست که فرایندها و کارکردهای بوم شناختی را مختل می نماید و برای آسایش و فعالیت انسان مزاحمت ایجاد می کند.

دکتر محمودی در ادامه به رنگ و نور در معماری پرداخته و رنگ و جنس خاک در مناطق مختلف را مورد تحلیل و بررسی قرار داد.

رنگ ها در مناطق و برهه های زمانی مختلف از معانی خاصی برخوردار است. به عنوان مثال رنگ معماری اسلامی در آفریقا و هند سفید و در جنوب اسپانیا آجری رنگ است. همچنین آب که بی رنگ است در معماری ایرانی رنگ های مختلفی به خود می گیرد، در مینیاتورها، سفید، در مساجد به رنگ سبز و در کاخ ها آبی رنگ است.

